

Zo dramt GroenLinks al konkelend de windmolens er door in Amsterdam

Posted on 12 maart 2022 by Wouter Roorda

Al meer dan tien jaar probeert GroenLinks op alle mogelijke manieren windmolens te bouwen in de Noorder IJplas in de gemeente Amsterdam. In Wynia's Week deed onlangs Dick Bijl zijn relaas hierover.

Het is een geschiedenis waarin belangen door elkaar lopen, personen meerdere petten op hebben en er kwistig met subsidie wordt gestrooid. Een geschiedenis ook van rare financiële constructies en konkelarij. Rekent de kiezer het de machtigste partij van de hoofdstad aan?

Het begon tien jaar geleden

In 2012 publiceerde toenmalig GroenLinks-wethouder Maarten van Poelgeest zijn 'Windvisie', die enkele tientallen nieuwe windmolens op Amsterdams grondgebied wilde realiseren. De voorkeurslocatie op het IJ stuitte echter op bezwaren van de provincie Noord-Holland.

De provincie vond de nieuwe molens niet nodig en hanteerde bovendien een grens van 600 meter afstand tussen windmolens en woonhuizen. Aan die eis kon geen locatie buiten het havengebied voldoen in Amsterdam. Van Poelgeest moest onder luid protest zijn plannen opbergen.

Wie is Maarten van Poelgeest?

De geboren Amsterdammer Maarten van Poelgeest (1965) genoot in de jaren tachtig van de vorige eeuw enige bekendheid als voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond LSVB. In zijn jonge jaren was hij lid van de communistische jongerenorganisaties ANJV van de CPN. Na zijn studie sociale geografie zette Van Poelgeest zich in de jaren negentig vooral in voor het Komité Zuidelijk Afrika.

In 1998 werd Van Poelgeest raadslid voor GL in Amsterdam, van 2001 tot 2006 was hij fractievoorzitter en van 2006 tot 2014 wethouder ruimtelijke ordening. Van Poelgeest is getrouwd met voormalig GL-Europarlementariër en Tweede Kamerlid Kathalijne Buitenweg.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 vertrekt Van Poelgeest naar adviesbureau Andersson Elffers Felix (AEF). Hier is ook Walter Etty werkzaam, een andere voormalige wethouder uit Amsterdam, maar dan van de PvdA. Van Poelgeest coördineert binnen AEF het thema 'Klimaat en Energie' en wordt door zijn voormalige werkgever, de gemeente Amsterdam, regelmatig ingehuurd. Niemand die dat vreemd lijkt te vinden.

Voor de gemeente Amsterdam houdt hij zich bezig met een project 'Gemeentelijk Aandeelhouderschap Nutsbedrijven' en is hij betrokken bij het project 'Financiële strategie Klimaatfonds'. In 2019 wordt Van Poelgeest ingehuurd om de nieuw opgerichte wooncoöperatie 'De Warren' op IJburg leven in te blazen.

Opvolger van Samsom bij het Klimaatakkoord

In 2018 is Van Poelgeest één van de twee kwartiermakers van het 'Nationaal Programma Groningen', dat gaat over hoe de provincie er in 2040 uit moet zien. Verder leidt hij het project 'Servicepunt duurzame energie Noord-Holland' in opdracht van GL-gedeputeerde Edward Stigter. Voor de gezamenlijke provincies (IPO) bedenkt Van Poelgeest 'De provinciale strategie voor monitoring

klimaatbeleid' en ook schrijft hij de Monitor Energietransitie Noord-Brabant.

Verder is Van Poelgeest de opvolger van Diederik Samson als voorzitter van het uitvoeringsoverleg gebouwde omgeving van het landelijke 'Klimaatakkoord' van het kabinet Rutte-III, dat onder meer het afsluiten van woningen van het gas moet begeleiden.

Hoewel naar eigen zeggen op persoonlijke titel gevraagd door minister Ollongren pronkt deze functie nadrukkelijk op de website van AEF. Daarmee is hij één van de voorzitters van de vijf tafels van het klimaatakkoord – voorgezeten door Ed Nijpels – en is zo betrokken bij de algehele voortgang. Bij de klimaattafels worden kritische stemmen zorgvuldig buiten de deur gehouden.

Grondlegger van 'kneiterlinks' Amsterdamse college

Een belangrijke rol vervult Van Poelgeest in 2018 als informateur van een nieuw 'kneiterlinks' college van B&W in Amsterdam. De basis wordt gelegd voor het plaatsen van windmolens in het IJmeer, doordat de belemmeringen voor bouwen in het groen uit de weg worden geruimd.

In 2019 volgt de volgende stap. Bij de formatie van een nieuw College van Gedeputeerde Staten in Noord-Holland sleept GL de post van klimaat en energie binnen en regelt dat de afstandseis omlaag gaat van 600 meter naar 350 meter. De weg lijkt vrij om de windmolens te gaan plaatsen.

In juli 2020 tekent GL-wethouder Van Doorninck een intentieverklaring voor de plaatsing van turbines met bedrijvencollectief 'NDSM Energie' en een aantal bewonerscoöperaties verenigd in 'Amsterdam Wind'. Deze coöperaties moeten waarborgen dat ten minste 50 procent van het eigenaarschap in handen komt van lokale bedrijven en burgers. De politiek assistent van wethouder Van Doorninck is overigens Joris Wijnhoven. Hij zat namens Greenpeace en Milieudefensie aan de landelijke klimaattafels.

NDSM Energie is een samenwerkingsverband van 50 bedrijven die zijn gevestigd op of rond het voormalige NDSM-terrein in Amsterdam-Noord, dat aanvankelijk gekraakt was en vervolgens een gemeentelijke 'broedplaats' werd. Medeoprichter Greenpeace is tot begin 2021 één van de deelnemers van NDSM Energie.

Voorzitter van de coöperatie: Van Poelgeest

Het samenwerkingsverband van NDSM Energie met een aantal bewonerscoöperaties onder de naam 'Amsterdam Wind' bestaat uit drie lokale en één landelijke speler. De belangrijkste lokale speler is de 'Amsterdamse Energie Coöperatie' met circa 1200 leden. Deze komen niet alleen uit Amsterdam, want iedereen kan lid worden. Voorzitter van deze coöperatie? Maarten van Poelgeest (tot juni 2019).

Als secretaris en later als bestuurslid van de Amsterdamse Energie Coöperatie fungeert Peer de Rijk, een klimaatactivist werkzaam bij Milieudefensie. Een voormalig bestuurslid is werkzaam bij Pondera Consult, waarover later meer. De andere lokale bewonerscoöperaties zijn 'Zuiderlicht' (met circa 1000 leden) en het veel kleinere 'Onze Energie'. De drempel om lid te worden ligt laag: bij Zuiderlicht hoef je daarvoor slechts eenmalig één euro te betalen.

Het vierde lid is de landelijk opererende coöperatie 'De Windvogel'. Deze heeft banden met energiebedrijf Eneco, de beoogde afnemer van de stroom van de windmolens. Voorzitter is Laetitia Ouillet, die voorheen directeur Corporate Strategy was bij Eneco. Recent klaagde zij in een interview in NRC over de lange doorlooptijd van inspraakprocedures in Nederland, die de realisatie van broodnodige plannen voor het tegengaan van klimaatverandering nodeloos vertraagt.

De Windvogel richtte ook 'REScoopNL' op, om samen met Eneco meer lokale energieprojecten te ontwikkelen. Na een fusie wordt de nieuwe naam 'Energie Samen', dat een landelijke koepel- en belangenvereniging van energiecoöperaties wil zijn. Energie Samen wordt gefinancierd door *Stichting Doen*, het goededoelenvehikel van oprichter Boudewijn Poelmann van de 'Nationale Postcodeloterij' en tevens de voornaamste begunstigde van de loterijgelden van diezelfde Postcodeloterij.

'Winstuitkering': uit subsidies

Ook De Windvogel is als grootste van de vier coöperaties met 3400 leden en een paar ton aan inkomsten geen grote speler en draait al jaren met verlies. Dit laatste geldt niet voor de drie Amsterdamse coöperaties. Dat komt doordat tot de helft van hun jaarlijkse verdiensten bestaat uit subsidies. Zo financiert het Rijk via de

Stimuleringsregeling Duurzame Energie de aanleg van windmolens en zonnepanelen. Bij Zuiderlicht is alleen die regeling al goed voor bijna de helft van de jaarlijkse inkomsten.

Verder subsidiëren de provincie en de gemeente driftig mee. Zo krijgt Zuiderlicht van de provincie Noord-Holland bijna 10.000 euro voor het opzetten van een 'cursus coöperatief ontwikkelen van zonnedaken'. Amsterdam Wind en NDSM Energie ontvangen van de gemeente ruim 120.000 euro subsidie voor het uitwerken van een nieuwe 'coöperatieve regeling maatschappelijk vastgoed'.

NDSM Energie ontving in de afgelopen jaren in totaal 50.000 euro voor diverse initiatieven met name op het terrein van zonne-energie. De verschillende bewonerscoöperaties ontvangen verder in de afgelopen jaren bijna 80.000 euro van de gemeente via met name de regeling 'Versterken Amsterdamse zoncoöperaties'. De subsidiebijdragen van Rijk, provincie en gemeente maken dat de drie Amsterdamse coöperaties jaarlijks net niet in de rode cijfers belanden. Soms kan er daardoor zelfs een 'winstuitkering' aan de leden worden gedaan.

Ambtenaar, aandeelhouder, adviseur

De ledenaantallen maken duidelijk dat het bij de bewonerscoöperaties niet om representatieve partijen gaat. Omwonenden rond de Noordelijke IJplas beweren in diverse media dat Amsterdam Wind onder hen geen leden heeft. Die bewoners zijn in actie gekomen nadat ze lucht kregen van het doorzetten van de plannen over de plaatsing van windmolens.

Als de omwonenden van de Noordelijke IJplas contact opnemen met de gemeente worden zij te woord gestaan door Martijn ten Klooster, zo bericht *De Telegraaf* op 9 mei 2021. Hij is ingehuurd als ambtenaar, maar is tevens adviseur duurzame energie en partner bij 'Pondera Consult' en aandeelhouder in 'Pondera Development'.

Pondera: adviseren, plannen maken, vergunningen, rapportages

Pondera beschreef voor het gemeentebestuur de potentiële gebieden voor windturbines in de gemeente Amsterdam. Pondera adviseert niet alleen, maar is actief in de hele keten van plannen maken, vergunningen aanvragen,

milieueffectrapportages schrijven tot windparken aanleggen en beheren.

Ook schreef Pondera voor De Windvogel een stuk waarom windturbines niet schadelijk zijn voor de volksgezondheid, dat op meerdere websites is terug te vinden. Dat een ingehuurde ambtenaar tevens aandeelhouder is in een bedrijf dat een grote speler is in de windindustrie, is volgens de gemeente Amsterdam geen probleem, omdat Pondera geen opdrachten uitvoert voor andere opdrachtgevers in het projectgebied.

Vorig jaar kwam Pondera in opspraak nadat bekend werd dat het bedrijf voor de gemeente Barendrecht bezig is het bestemmingsplan op te stellen voor het windpark bij het Vaanplein, maar ook betrokken is bij het bedrijf dat de opdracht voor datzelfde windpark binnen haalde. Hierop beëindigde de gemeente Barendrecht de samenwerking met Pondera.

Niet alleen tegenstanders laten van zich horen. Voorstanders lanceren de website Amsterdamwilwind.nl die inmiddels weer uit de lucht is. Onder hen de al genoemde Peer de Rijk, Greenpeace-activist Maarten de Zeeuw en Tineke de Vries, die werkzaam is bij Amsterdam Wind.

Weer: korte lijntjes

Naar aanleiding van de onrust onder bewoners beloofde wethouder Van Doorninck een grondige gezondheidsanalyse door een expertgroep, waarvan huisarts Dick Bijl een van de drie expertleden was. Bijl werd voorgedragen door verontruste bewoners.

De gemeente droeg een medewerker van de GGD Amsterdam voor, die ook een lobbyist bleek te zijn voor windenergie. Het derde lid (namens de bewonerscoöperaties) heeft commerciële belangen in onder meer windenergie. Het secretariaat werd gevormd door twee medewerkers van uiteraard AEF, waar Maarten van Poelgeest de afdeling klimaat leidt. Bijl stapte uiteindelijk uit de expertgroep.

Intussen willen GL, D66 en PvdA de 17 windmolens van ten minste 150 meter hoog (maar waar mogelijk meer) doordrukken, ook al hullen zij zich in hun verkiezingsprogramma in vaag taalgebruik hierover. Alle andere partijen in de gemeenteraad zijn het oneens met de plannen in hun huidige vorm of zijn ronduit

tegen.

Tien jaar drammen

Duidelijk is dat GL al tien jaar aan het drammen is om meer windmolens in de gemeente Amsterdam te realiseren. Ook al hebben die plannen meer symboolwaarde dan dat zij een daadwerkelijke bijdrage leveren. Zo is de capaciteit van de windmolens onvoldoende om de verschillende datacenters in de stad van energie te voorzien.

De partij heeft geen middel geschuwd om haar zin te krijgen en daarbij gebruik gemaakt van haar geestverwante netwerk in bewonerscoöperaties, adviesbureaus en andere kringen en die rijkelijk van middelen en opdrachten voorzien. Het is afwachten of die dubbele petten, financiële constructies en konkelarijen zich bij de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart tegen GroenLinks zullen keren.

Wouter Roorda *publiceert in Wynia's Week regelmatig over zaken die de macht in Nederland liever verborgen had gelaten. Steunt u deze broodnodige, onafhankelijke berichtgeving? Doneren kan* ***HIER*** *Hartelijk dank!*